

- 1 Allpool on kirjas ühe religiooni usutunnistus. Eestis on selle järgijaid ametlikel andmetel tuhande ringis. Lõpust on puudu kaks sõna, mis on sama olulised, kui „Aamen“ kristlasele või „Inšallah“ moslemile. Nimetage see **usund** või **need kaks sõna**.

Mina usun homsesse päeva

Mina usun, et homme päev on parem kui tänane

mina usun, et homme päev tuleb parem kui tänane, kui mina sellele ise kaasa aitan

*** **!

- 2 Selle indiaani rahva esindajaid loeti USA-s 2010. aasta rahvaloendusel kokku 332 tuhat. Neist ligi pooled elavad reservaadis, mis asub enamjaolt Arizona osariigi kirdeosas. Reservaadi territooriumil asub punkt, kus saavad kokku nelja kandilise osariigi – Arizona, Utah, New Mexico ja Colorado piirid. Reservaat ja see piiripunkt on näha ka selle rahva lipul. Ise kutsuvad nad end Diné, mis tähendab „maarahvast“. **Mis rahvas?**

- 3 Detsembris on ilmumas raamat „Mõttetute riikide aabits“. Raamatu autor on olnud Tallinna linnapea 1990-1992. 1991. aastal juhtis ta Eesti NSV Julgeolekukomitee (KGB) likvideerimiskomisjoni. Ta oli Eesti Entsüklopeediakirjastuse juhataja ja peatoimetaja, on olnud Mnemoturniiri „Tarkade klubi“ liige. Tema surma asjaolud 29.12.2014, kui ta väidetavalt trepist alla kukkus, on tänaseni ebaselged. **Kellest on jutt?**

- 4 NATO-l on 28 liikmesriiki. Neist 22 on Euroopa Liidu liikmed. Ülejäänud on USA, Kanada, Türgi ja kolm Euroopa riiki. **Nimetage need kolm**. Kaks neist kuuluvad Põhjamaade hulka, üks asub Balkanil.

- 5 ÜRO viimases, 2014. aastal avaldatud inimarengu raportis on inimarengu indeksi alusel reastatud 187 riiki. Viimasel kohal on Aafrika riik, kus keskmine eluiga on 58 aastat, koolis on inimene käinud keskmiselt 1,44 aastat ja 44% rahvastikust saab kulutada vähem kui 1 € päevas. Iseseisvumise ajal 1960 oli riigis 3,2 miljonit elanikku, 2013. aastal 18 miljonit ja 2100. aastaks prognoositakse neid 209 miljonit. See on maailma kiireim prognoositav juurdekasv. Riigilipuks on oranž-valge-roheline trikoloor oranži kettaga, mis on näha ka riigivapil. Riigi nimi kattub samanimelise jõe nimega, pealinn on Niamey. **Mis riik?**

6

abikaasa Imeldaga. Pärast kukutamist põgenesid nad Hawaiile, luksust armastav presidendiproua jättis muuhulgas maha oma 2700 kingapaari. **Mis riik?**

Pärast seda, kui 2011 nõustusid maltalased abielulahutuse lubamisega, jäi maailma vaid üks riik (peale Vatikani), kus abielulahutus ei ole seadusega lubatud. Pildil on selle riigi kaua-aegne (1965-1986) president Ferdinand Marcos oma

7

Küsitav isik (pildil I maailmasõja ajal leitnandi mundris; eluaastad 1894-1972) pälvis kogu maailma tähelepanu 1936. aastal – ja seda koguni kolmel korral. Jaanuaris päris ta teatud positsiooni (ameti), juulis elas üle atentaadikatse ja detsembris astus positsioonilt tagasi. **Kes?** Kui nimi ei meenu, saate punkti positsiooni eest.

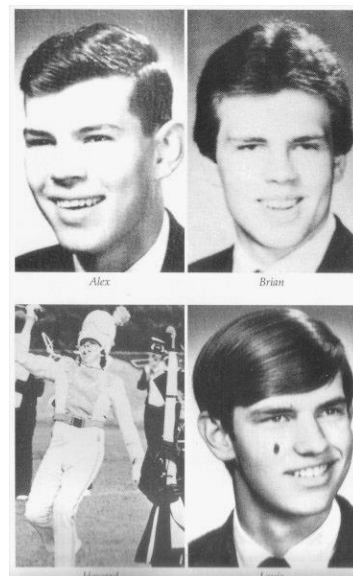
8

Teise maailmasõja ajal küüditati USA-s interneerimislaagritesse umbes 120 000 ühe rahvuse esindajat, kellest 62% olid USA kodanikud. Laagrid suleti 1945-46, inimestel anti 25 dollarit ja rongipilet kodukohta, kus nende majad ja muu vara olid juba teiste omanduses. Alles president Reagan tunnistas 1988. aastal, et interneerimine rikkus inimõigusi, vabandas ja laskis elusolevatele kompensatsiooni maksta. **Millise rahvuse esindajatega niisugust ülekohut tehti?**

9

1911. aastal sündis Liverpoolis Alois *** ja Bridget Dowlingu peres poeg William Patrick ***, kes alates 1947. aastast kandis uut perekonnanime Stuart-Houston. William Patrickul oli neli poega: Alexander Adolf, Louis, Howard Ronald ja Brian William. Noorim, Brian sai tänavu 50, lapsi neil ei ole, nii et suure tõenäosusega sureb nendega välja suguvõsa, mille tuntuim esindaja on poiste vanaonu, William Patricku onu ja Aloisi vend. See onu on nii tuntud isik, et saame öelda vaid seda, et ta sündis 20. aprillil 1889 Linzis.

Kes on see ajalooline isik - Aloisi vend, William Patricku onu ja pildilolevate poiste vanaonu?

10

Seda päeva tähistatakse aastast 1992 Põhja-Ameerikas tänapühale järgneval reedel ja Euroopas sama nädala laupäeval (sel aastal vastavalt 27. ja 28. novembril). Päeva algataja oli Ted Dave Vancouverist, kelle ideed aitas levitada ajakirja *AdBusters* Eesti päritolu asutaja Kalle Lasn. Päevaga kaasneb mitmeid tasuta üritusi, meeleavaldusi ja proteste. Eestis on päeva võrdlemisi leigelt tähistatud aastast 2002. **Mis päev ehk mille vastu sel päeval protestitakse?**

11

Mis elukutse esindajatele on püstitatud see Haljale asuv aumärk? Ega Eestis pole palju ühele kindlale ametile püstitatud ausambaid.

12

Mees pildil kannab veel tiitlit Hedžase ja Nedždi kuningas. Aastast 1932 me sellenimelist riiki enam kaardilt ei leia. Mees asus valitsema uut riiki, mis hõlmas tema endised valdused ja on nimetatud tema dünastia järgi. Tema järeltulijad valitsevad riiki tänapäevani, praegu on troonil 79-aastane kuningas Salman. **Mis riik?**

13

Pildil on suurim maismaal elutsev kärplane. Eestist jääb tema eluala põhja ja ida poole, kattes pea kogu Põhja-Venemaa, Siberi, Alaska ja Kanada. Aeg-ajalt jõuab ta ka Eestisse. Tema toiduks on enamjaolt haiged ja surnud loomad, nii on ta metsa sanitarina üsna kasulik. Tegemist on Michigani Ülikooli spordivõistkondade vapiloomaga, need kannavad nime *Michigan Wolverines*. Eesti keeles on ta tuntud kahe nime all – **nimetage neist ükskõik kumb.**

14

See oli algselt madal merelaht, millest moodustus maapinna tõusu tagajärjel järv. Pärast järvest mereni ulatuva kraavi kaevamist jooksis järv 1894. aastal veest tühjaks. Järv paisutati uuesti üles 1939. aastal, kui lähedusse rajatud fosforiiditehas hakkas suurtes kogustes vett vajama. Tehas tegutses keskkonda saastades läbi kogu nõukogude aja. Praegu on järve ääres kohalike hulgas populaarne liivarannaga puhkekoht. **Milline ühe Eesti linna järgi nimetatud järv?** Linnaelanike arv ulatub üle 17 000.

15

See libe ja limane kala on raskesti püütav, aga maitsev. Ta elab seisvate või aeglase vooluga veekogude põhja lähedal. Talveks poeb ta mutta ega söö, toiduta võib ta olla üle poole aasta. Paljudes keeltes kutsutakse teda miskipärast kingsepaks (mitteametlikult ka Eestis) – näiteks *suutari* soome keeles. **Mis kala?**

- 16 Pärast seda, kui Rootsi läks üle parempoolsele liiklusele, jäi Euroopa mandriosasse alles vaid üks piirkond, kus kehtib vasakpoolne liiklus. Vihjeks on see ahvipilt. **Milline piirkond?**

24. mail 1939 pani purjus Aleksandr Terehhin põlema oma puukuuri, et kätte saada 150 krooni kindlustusraha. Tuul kandis tule laiali ja linna 650 majast põles maha 212. See oli Eesti Wabariigi suurim linnatulekahju. **Nimetage see maakonnakeskus**, üks tolle aja 11-st.

- 18 See 4700 km pikkune jõgi (arvestatud koos Chambeshi ja Luapula jõgedega) on vooluhulgalt maailmas Amazonase järel teine, see-eest aga maailma sügavaim, mõnes kohas üle 220 meetri. Kaks korda ületab jõgi ekvaatori. Üsna pikalt kulgeb jõgi kahe riigi piiril, mille pealinnad asuvad jõe kaldal teineteise vastas. Esialgu pääseb ühest linnast teise praamiga, 2020. aastaks on aga kavandatud metrooliin jõe alt läbi. **Mis jõgi?**

- 19 **Milline on ainus XX sajandil rajatud linn**, mis kuulub UNESCO maailmapärandi nimekirja? Linnale pandi nurgakivi juba 1922. aastal, kuid ehitus jäi siis soiku ning võeti uuesti käsile alles president Juscelino Kubitscheki käsul 1956. aastal. Sellest sai riigi uus pealinn. Elanikke on seal praegu 2,8 miljonit. Pildil on hästi näha lendavat lindu meenutav linnaplaan.

- 20 See Aafrika suurte jõgede ääres elutsev kurvitsaline (*Pluvianus aegyptius*) on tuntud oma toiduhankimisviisi poolest, mida on kirjeldanud juba Antiik-Kreeka õpetlane Herodotos. Ta nokkivat lihatükikesi kohast, kust keegi teine seda teha ei julge. Tegemist on arvatavasti siiski müüdiga, ometi viitab sellele linnukese nimi paljudes keeltes. **Kust see lind oma toidu** (Herodotose järgi) **kätte saab?**

21 Korvpallurid Kareem Abdul-Jabbar, Bobby Jones ja Lisa Leslie, pesapallurid Pat Venditte ja Chuck Mellick, snookerimängija Ronnie O'Sullivan on tippsportlaste hulgas haruldased ambideksteerikud. Küllap oleks neil edu olnud 1912. aasta Stokholmi olümpiamängude kuulitõuke-, kettaheite- ja odaviskevõistlustel – seal peeti neil aladel kaks eraldi võistlust. **Milles seisneb ambideksteerikute eripära?**

22 1862. aastal asutas Helsingi-lähedase Dickursby mõisnik veejõul töötava tehase, kus valmistati linaõli ja värnitsat. 1919 hakati tootma ka värve. Nime, mida küsime, sai firma alles 1975. Aastast 1994 on firmal ka Eestis esindus, kui omandati AS Eesti Värv. **Milline firma?** Näete ka firma logo.

23 Kes on see üheksakordne (1997-2009) maailmameister? Tänavu jäi tal 10. tiitlist üsna vähe puudu, tema eest napsas tiitli hispaanlane Jorge Lorenzo.

24 Seda tüüpi autosid kutsutakse Inglismaal *saloon*, Uus-Meremaal *boot* või *bonnet*, Prantsusmaal *berline*, Itaalias ja Hispaanias *berlina*, Saksamaal *Limousine*... **Mis nime all** tuntakse neid USA-s ja Eestis? Sama nime kannab linn Prantsusmaal Belgia piiri ääres, aga kokkulangevus on ilmselt juhuslik.

25 2011. aasta Aafrika mängudel tegi Maria Mutola (pildil) 39-aastaselt (!) oma koondisedebüüdi. Tema löödud värav ei päästnud 1:7 kaotusest Alžeeriale ja alagrupist edasi ei pääsetud. Kuid sportlast see vaevalt väga kurvastas – tal on Aafrika mängudelt juba 3 kuldmedalit. Pluss muud autasud, mida me siinkohal loetlema ei hakka, sest sooviksime küsimuse ühele lehele ära mahutada. Mutola on võistelnud 6 suveolümpiamängudel ja saanud ühe olümpiakulla (Sydney 2000). **Mis riiki ta esindab?**

26 Väikeriikidele meeldib oma niigi väikesel territooriumil autovõidusõite korraldada. Monacos on vormel-1 MM-võistluste etappi peetud aastast 1950, Bahreinis aastast 2004. Luksemburgis sõideti aastatel 1997 ja 1998 ning Macaos peetakse ainult vormel-3 etappe. **Milline väikeriik sai viimasena F1 MM-etapi korraldusõiguse (2008. aastal)?** Väikeriik on ta küll vaid pindala poolest, elanikke on seal 5,4 miljonit. Erandlikult sõidetakse seal öösel, kunstlikus valguses, mis on päeval valitsevat palavust silmas pidades mõistlik otsus.

27 Vanaisa Zacharie oli Kameruni jalgpallur, kelle suursaavutuseks oli 1961. aastal võidetud Prantsusmaa karikas *Coupe de France*. Isa Yannick oli tennisist, kes üle pika aja esimese (ja tänaseni viimase) prantslasena võitis 1983. aastal Prantsusmaa lahtised. Poeg Yoakim on pildil, ta mängib alates 2009 Chicago Bulls'i meeskonnas korvpalli ja tunnistati 2013/2014 hooajal NBA parimaks kaitsemängijaks. **Nimetage perekonnanimi.**

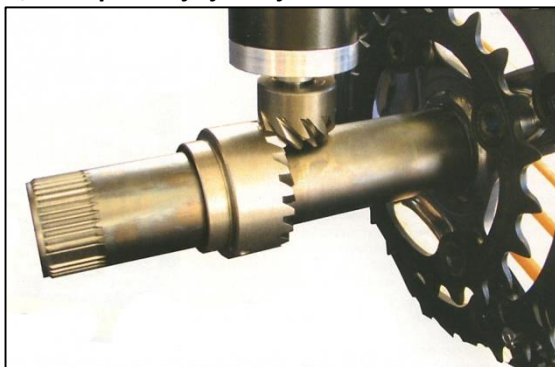

28 Et jalgpalli maailmameistri otsustab penaltiseeria, on juhtunud kahel korral. Mõlemal juhul oli üheks pooleks küsitava riigi võistkond. Esimesel korral (1994) jäädi vastasele alla, 12 aastat hiljem aga tuldi maailmameistriks. **Mis riik?**

29 2011. aastal loobus Intel MeeGo op-süsteemi edasiarendamisest ja liitus Linuxi baasil arendatava LiMo-ga. Uue op-süsteemi nimeks sai Tizen. Projektiga liitus 2012. aastal üks suuremaid koduelektroonika tootjaid, loobudes omaenda op-süsteemist Bada. Nutikell (pildil) on küsitava suurfirma esimene Tizenit kasutatav toode. **Mis firma?**

30 Selle jalgratturi ülekaal 2010. aasta velotuuridel oli selline, et kurjade keelte väitel olevat tal rattaraami sisse abimootor peidetud. Mõned arvasid ennast täpselt teadvat, kus mootor asub (vt. pilti). **Kes on see Šveitsi jalgrattur, olümpiavõitja ja neljakordne maailmameister?**

31 Mis teleseriaali kangelasteks on need neli ropu suuga neljanda klassi jõnglast?

32

Laua taga Bratislava vanalinnas istub üks XX sajandi tuntumaid kunstnikke. Ta sündis Pittsburghis 1928, tema vanemad olid pärit Slovakiast. Teine pilt viitab tema tuntuimale tööle. Kes?

33

Pildil on näitlejanna, kes on ka ise filmitegijana katsetanud. 2011. aastal valmis tema käe all Bosnia sõja taustal kulgev armulugu In the Land of Blood and Honey. Kes on pildil?

34 Seda auhinda on välja antud aastast 1980. Rohkete auhinnasaajate seas on Ronald Reagan, George W. Bush, Gondoleezza Rice, Arnold Schwarzenegger, Marlon Brando. Auhinnale ei vaevuta alati isegi järele minema, eranditeks on näiteks Bill Cosby, Tom Selleck, Paul Verhoeven, Brian Helgeland, Ben Affleck jt. Halle Berry oli auhinna üle isegi õnnelik, öeldes, et see näitas talle, kuhu ta oma karjääriga jõudnud oli. 2002. aastal saabus Tom Green auhinda vastu võtma, kaasas isiklik punane vaip. Mis on auhinna nimi või mille eest seda antakse?

35 Režissöör Richard Linklateri 2014. aasta film on üles võetud 12 aasta jooksul (2002-2013) sama näitlejaansambliga. Ainulaadne draama räägib loo kasvamisest läbi Masoni-nimelise (Ellar Coltrane) poisi silmade, kes sõna otseses mõttes saab meie silme ees suureks. Mis on filmi pealkiri?

- 36 Kes on pildil?** 2014. aasta oli talle märkimisväärne: lõppes 22 aastat kestnud töösuhe Draamateatriga, algas produtsenditöö filmiga „1944“, mis esilinastus veebruaris 2015 ja on kogunud tublisti üle 100 000 vaataja.

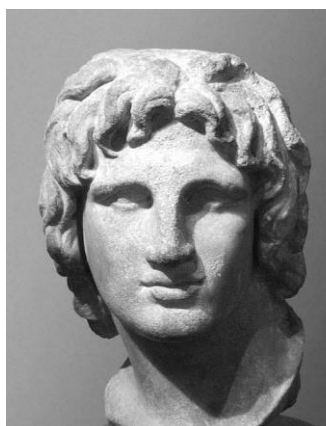
- 37 Keda on pildil kujutatud?** Tegemist on tuntud USA kirjanikuga, kelle peateoses on Mona Lisal oluline roll.

- 38** Ta on üsna mitmekülgne kultuuritegelane – luuletaja, tõlkija, ajakirjanik. Tema viimase luulekogu „*** ja teisi luuletusi“ pealkirjas on tärnide asemel ta enda nimi. Ajakirjaniku ja kirjanduskriitikuna kasutab ta tihti varjunime Ahto Muld. Mullu andis Muld välja Aleksei Turovski kirjutatud raamatu „Loomade elu“. Viimased 18 aastat on küsitav isik toimetanud ajalehte „KesKus“, Ahto Muld on ajalehes üks põhiautoreid. Poliitikuna on küsitav isik kuulunud Riigikogusse (Juhan Partsi asendusliikmena 2011-2014), sealtpäe kuni tänaseni toimetab ta Tallinna volikogus. **Kes?**

- 39** Soomes on selle tegelase nimi Kassinen. Kuna „kassi“ tähendab soome keeles „kott“, võiks arvata, et see on Bilbo Baggins (eesti tõlkes Paunaste). Aga ei ole! **Millise nime all on meil tuntud see armastatud lastekirjanduse tegelane?** Just äsja esietendus Tauno Aintsi samanimeline lastemuusikal, peaosas Sepo Seeman või Rene Soom.

- 40** Küsitav muusik (1943-1971) palus juuksur Jay Sebringilt endale samasugust soengut, nagu kunagi oli kandnud Aleksander Suur. Originaali ja koopiat näete piltidel. **Kes on see muusik** (parempoolsel pildil), ansambli „The Doors“ laulja?

41 Selle masina leiutamise juures mängisid rolli mitmed inimesed, kellest tuntuimad on Luther Simijan ja John Shepherd-Barron. Isekad britid on veendunud, et esimene masin alustas tööd Londoni eeslinnas Enfieldis 22. juunil 1967, kuid pole võimatu, et Rootsis ja Jaapanis jõuti paar nädalat ette. Eestis alustas esimene masin tööd 1993. aastal. Praegu on neid masinaid kokku u. 3 miljonit kõigil kontinentidel, kaasa arvatud Antarktika. Eestis nende hulk siiski üldiselt väheneb. **Milline masin?**

42 **Kes on piltidel?** Kumbki perekonnanimi on eesti keeles üks nimisõna. Vasakpoolne neiu on pärit Brasiiliast, parempoolne Kosovost.

43 Ülestõusmispühade ladinakeelne nimi on pärit heebrea keelest ja edasi kandunud paljudesse euroopa keeltesse (sealhulgas soome, rootsi, taani, prantsuse, kreeka, itaalia, hispaania, vene, türgi). Sama nime kannab õigeusklike lihavõtteroog, valmistatud kohupiimast. Samast tüvest pärit eesnime tavatsesid varakristlased anda ülestõusmispühade ajal sündinud poisslastele. Sama perekonnanime kannab prantsuse teadlane (1623-1662), samuti tema järgi nime saanud üks SI-süsteemi mõõtühikuid. Sama nime kannab 1970. aastal avalikkuse ette toodud programmeerimiskeel. **Mis nimi?**

44 Selles ametis on mehi olnud Eestis varemgi. Kuid Haide Männamäe on esimene diplomeeritud naine. Ta töötab koos elukaaslase Toomas Trossiga. **Millise nime all on see paar rohkem tuntud?**

Sisu poolest Android, on selle 4,7-tollise ekraaniga nutitelefoni juures pööratud suurt tähelepanu helikvaliteedile. Telefonil on kaks kõlarit ja kaks kõrvaklapiliidest, mis võimaldab sõpradel nautida stereoheli, mitte rippuda siiani kaksikutena ühe klappipaari küljes. Stiili lisavad keeratavad helitugevuse nupud. Küsitava firma toodangust ongi seni tuntud peamiselt võimendid. **Milline uus mobiilitootja?**

46 „Mis neid ühendab“-tüüpi mälumänguküsimused ei ole üldiselt suuremad asjad. Kindlasti ei valda ükski allpool loetletutest eesti keelt ega ole tulnud male maailmameistriks. Seega anname vihje: nad kõik on jõudnud ühest põnevast sihtkohast „kiviviske“ kaugusele, sinna siiski jõudmata. **Mis ühendab allpool loetletud kodanikke?** Nimekiri ei ole täielik.

Thomas Stafford, Richard Gordon, Jim Lovell, Jack Swigert, Fred Haise, Stuart Roosa, Alfred Warden, Thomas Mattingly, Ronald Evans

47 Septembris 2014 andis Microsoft teada, et soetab 2,5 miljardi dollari eest Rootsi tarkvarafirma Mojang. Mojangi tähtsaimale tootele – ühele arvutimängule – viitab see roheline kuubik. **Mis on Mojangi tähtsaim toode?**

48 Kreoolkeeleks on kahe või enama keele segunemisel tekkinud keel, mida kohalikud lapsed räägivad emakeelena. Üheks keeleks selles segus on reeglina kunagiste kolonisaatorite keel. **Mis riigi kunagistes kolooniates** räägitakse järgmisi keeli: forro (ehk saotomense), macanese (ehk patua), principense, kristang, annobonese, papiamento?

49 Esimesed tänapäeva kasvuhooneid meenutavad rajatised püstitati Roomas keiser Tiberiuse ajal. Keiser sõi iga päev üht värsket köögivilja. See kasvab ka Eesti aedades ning aiandites, ilma selleta ei ole mõeldav näiteks tzatziki kaste ega mitmesugused külmsupid. Ligi ¾ maailma toodangust tuleb Hiinast, kahel järgmisel kohal on Türgi ja Iraan. **Mis köögivili?**

50 **Mis keeles on kirjad sellel rahatähel?** Alates 1999. aastast tohib selle raha kurss kõikuda euro suhtes 2,25%. Pildiloleva raha eest saab stabiilselt 13 € ja 40 senti. Küsitavas keeles kõnelejaid on ligikaudu 80 000.

Vastused

1	Taara avita (taarausku)	26	Singapur
2	navajod	27	Noah
3	Hardo Aasmäe	28	Itaalia
4	Albaania, Norra ja Island	29	Samsung
5	Niiger	30	Fabian Cancellara
6	Filipiinid	31	South Park
7	Edward VIII, Inglismaa kuningas	32	Andy Warhol
8	jaapanlased	33	Angelina Jolie
9	Adolf Hitler	34	Kuldvaarikas, halvima filmi eest
10	ostuvaba päev	35	Poisipõli (<i>Boyhood</i>)
11	Eesti õpetaja	36	Dan Brown („Da Vinci koodi autor“)
12	Saudi Araabia	37	Juku-Kalle Raid
13	ahm ehk kaljukass	38	Maria Avduško
14	Maardu järv	39	Karlsson katuselt
15	linask	40	Jim Morrison
16	Gibraltar	41	pangautomaat (ATM)
17	Petseri	42	Adriana Lima ja Rita Ora
18	Kongo	43	pascha, Pascal
19	Brasília	44	Piip ja Tuut
20	krokodilli suu	45	Marshall
21	mõlemakäelised	46	ei jõudnud Kuule
22	Tikkurila	47	Minecraft
23	Valentino Rossi	48	Portugal
24	sedaan	49	kurk
25	Mosambiik	50	Fääri saared

Küsimused: Sven Oidjärv, Aare Olander, Mati Räli, Indrek Salis, IQA (Chris Jones, Steven de Ceuster, Arko Olesk)

